

Marko Kravos radostno v kar dveh pesniških zbirkah - avtorskem izboru *Le besede z desne z leve* in novi *Kar in kar maj*

Za Kravosa je vselej Kar in kar maj

Marko Kravos, tržaški pesnik, esejist, prevajalec in pisec za otroke, je eden tistih, pravzaprav redkih, ki zmorejo tudi najbridkejšo misel ubesediti tako, da na obrazu bralca izriše nasmeh. Pa čeprav grenak. Njegovo navihano zaljubljenost v življenje najdemo tako v izboru *Le besede z desne z leve* kakor v novi pesniški zbirki *Kar in kar maj*.

MAJA PERTIČ GOMBAČ

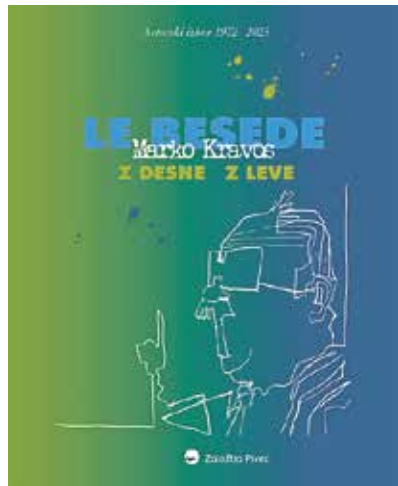
Pesniku nič ne pomeni neiztrohneno srce./ Živ bi se pesmi zagostil v mednožje in med oči," v sklepnem verz pesmi *Živi pesnik*, ki sklepa avtorski izbor *Le besede z desne z leve*, piše **Marko Kravos**. Že v dveh vrsticah je zgostil vse, kar ga odlikuje: ljubezen do jezika, inteligentni humor, življenjska radost in erotika, pa tudi nabrito zašiljena kritična misel. Pri Tržačanu, ki v 84. letu poskočno koraka in pesnikuje, je podatek, da je bil rojen v konfinaciji v Montecalvu Irpinu v južni Italiji, morda ključen za oblikovanje povezovalne osebnosti, gradnika mostov med dvema jezikoma in narodoma, častilca življenja in iskalca ključev do složnega sobivanja med različnostmi.

Upornik z nasmehom

Lanski avtorski izbor *Le besede z desne z leve*, ki je v lični opremi z duhovitimi ilustracijami **Jurija Devetaka** izšel pri Založbi Pivec - v Kopru ga je na Pogovoru o branju z avtorico spremne

Marko Kravos: *Kar in kar maj*, Slovenska matica in Založba tržaškega tiska - ZTT, 2026

Marko Kravos: *Le besede z leve z desne*, ilustriral Jurij Devetak, Založba Pivec, 2025

besede **Diano Pungeršič** predstavil že februarja - so izvrstna (nova) vhodna vrata v igrivi pesniški svet. Tam bodo našli avtorja, ki, kakor je zapisala omenjena: "Očaran nad kontradiktorno pomenljivostjo besed jih uporablja tako za kritiko, smešenje sveta kot za njegovo opevanje oziroma iskanje čutne lepote bivanja." In prav to je posebnost njegove poezije: da obe te razsežnosti združi oziroma tesno prepleta: "V slovenski slovstveni kulturi, ki se stežka smeji sama sebi in se sploh rada istoveti z življenjem kot s solzno dolino, se zdi takšna ustvarjalna drža že sama po sebi uporniška." In tudi je!

O izboru nam je Marko Kravos povedal, da je nastal, ko je v času Frankfurtskega sejma, na katerem je bila v ospredju Slovenija, začutil, da bi v svojem pesniškem opusu odbral besedila, "ki nagovarjajo vsakdanjega bralca na Slovenskem: s tistim, kar je zame naravna lega ustvarjalnega ravnanja z občilom, z jezikom: na igriv, hudo mušen način, s poudarki na čutnosti in čustvenosti, pa tudi z vero, da mora govor biti tudi zagovarjanje življenja, sproščenosti, svobode izražanja svoje identitete. Iz občutka, da je še kako potrebno prinašati vodo iz Mediterana v podalpsko in panonsko osredje, kjer prevladuje v pesništvu strogost in zamračeno občutje tragike življenja." Ko je bil izbor zbran, urejen in tudi že uvrščen v program založbe Pivec, pa je spoznal: "Med ukvarjanjem s prisojnimi verzi na moji pesniški, več kot 50-letni poti, so se mi pljuča napolnila in zajel me je 'eros - zanos', a tudi samozavest, da je naš čas potreben smeha, otroške naivnosti, igrivosti. Tudi jezik, razosebljen in predelan v gradbeni material sodobne umetne inteligence in tehnologije, me je izzival, da ga prilagodim sedanjim potrebam po zgoščenosti, strnjenosti, kratkosti."

Marko Kravos na nedavni predstavitvi zbirke *Kar in kar maj* pri Prosekarju

In tako je bilo seme za novo pesniško zbirko *Kar in kar maj*, ki sta jo maja založili Slovenska matica in Založništvo tržaškega tiska, posajeno. V zadnjih štirih letih so namreč "nastajali verzi, ki so kot nekakšni zarekovalni obrazci, ali obredni priložnostni nagovori": "Imel sem kakšno težavo, da bi mi uredništvo Slovenske matice verjelo, da pri mojih letih še počnem kaj smiselnega in potrebnega za slovenski pesniški dandanes, a tudi ob asistenci Vesne Mikolič je potem zbirka sedemdesetih besedil le izšla."

Poezija med vsakdanjostmi

Kot je Kravos nedavno povedal pri Prosekarju na Proseku v družbi **Vesne Mikolič**, avtorice izčrpne spremne besede z dragoceno analizo besedišča, in povezovalca večera **Martina Lisjaka** - in danes teden ponovil na prvem literarnem večeru na obnovljeni Kosovelovi

domačiji v Tomaju - sam vztraja pri zoperstavljanju sivini in malodušju: "Pri-segam, da lahko maj traja tudi 365 dni." Takole nam je sporočil: "Kot pravi naslov: življenje /in poezija /in vse drugo ob tem: politika, dober požirek, objem oljke v mojem kriškem bregu, le izkazujejo, da je tudi poezija danes rdeče krvi in da je pripravljena za to radoživost sestopiti med vsakdanje dogodke in človeške osebe: z glasom, z plesnim korakom, poljubom, z norčevanjem iz sebe in s posmehom do nastopačev v naši sodobnosti: doma in po svetu, predvsem pa pred lastnim pragom."

Pesmi, ki tudi v minevanju ubesedujejo življenje, je treba brati z odprtostjo, ki je temeljna Kravosova odlika. In s srcem, o katerem v pesmi Čutila - odprto - pravi: "Srce je ambivalentno čutilo, moško in žensko in še vse drugo." V času, ki bi s srcem odprtost najraje prepovedal, je branje Kravosa nuja. •

Knjiga **Linn Skaber** nas popelje v obdobje, ki ne prinaša le dosti neznank, temveč tudi veselja in novih izkušenj

Starost in radost o vseh, ki niso na zadnjem križišču

To ni knjiga nasvetov, kako čim bolj radostno preživeti starost. To ni knjiga, s pomočjo katere bi lahko ugotovili, koliko križank in sudokujev je treba rešiti na teden, da ohranimo možgansko vitalnost. In to ni knjiga, ki bi nam povedala, kaj naj skuhamo za kosilo ali kako naj obdelujemo vrtniček, da nam bo hitreje mineval čas.

SILVA KRIŽMAN

Starost in radost v prevodu **Marije Zlatnar Moe** - je knjiga o pomembnem življenjskem obdobju, ki se razlikuje - ali pa tudi ne tako zelo - od ostalih. O ljudeh v zrelih letih, ki niso le na zadnjem križišču. So preprosto ljudje, ki živijo svoj čas: vsak z veliko mero vsega, kar občutijo, vidijo, slišijo. Tudi ljubijo in jih ni strah pred prihodnostjo, ni jih strah smrti, ker je ta le del življenja. Je tista, ki sklene obroč.

Težko bi rekli, da so ciljni bralci, kot bi morda sklepali iz naslova, le starostniki. Norveška pisateljica Linn Skaber, rojena leta 1970, je pretanjeno združila na prvi pogled nezdružljive svetove. Je premlada, da bi bila stara. In vendar se nekako naravno vklaplja v svet, ki (še) ni njen. Razume, kaj se dogaja v glavah ljudi, ki so morda za nekatere čudaki.

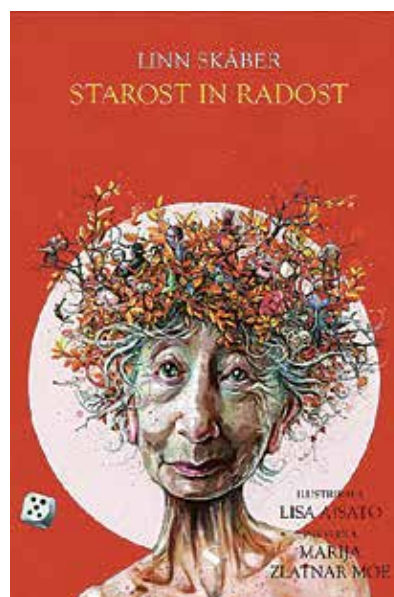
Čeprav je v knjigi, ki je v Sloveniji izšla lani pri KUD Sodobnost International (izvirnik pa leta 2020), kar precej mojstrskih ilustracij Norvežanke **Lise Aisato** in poudarjenih misli, ki navidezno jemljejo prostor, so v resnici vodnik skozi kratkoprozne miniaturre, ki ohranjajo pozornost bralca. Ta do zadnje strani težko zapre knjigo. In čeprav ima vsaka miniatra svojega junaka ali svoje junake,

je zaokrožena zgodba, vsaka misel, ki ji sledi, potegne bralca v naslednjo. Recimo: "Stari bi morali več časa preživeti z mladimi. Tako bi bili mladi boljši mladi in stari boljši stari."

O starejših se je motila

V knjigi najdemo 24 miniatur. Vanje nas avtorica pospremi z mislimi, kakšen je bil in je še vedno odnos mladih do starih. "Vedeli smo, da nas starejši tako ali tako ne morejo naučiti ničesar o času, v katerem smo živeli, ali o času, v katerega smo vstopali. To je bil naš čas, oni so svojega že imeli. Tukaj sem se zmotila. Tukaj sem se zmotila v več pogledih." Tako pravi avtorica in dodaja, da živimo v istem času, hodimo po isti stezi, pa čeprav nekateri spredaj in drugi zadaj. "Veliko nas hodi po tej stezi in lahko smo prepričani, da bomo vsi prišli do konca. Bo to padec? Ali zelen breg? Nova steza? Vemo le, da ne vemo."

V prvi zgodbi se soočimo z mladostnim odporom do vetra in teme, ki z leti postaneta zaveznika oziroma edino, kar ostane, ko življenjski sopotnik umre in otroci odidejo. V zgodbi *Galebka* spoznamo Ranveig, ki se sama povabi na skoraj vse pogrebe in na pojedine, ki jim sledijo, čeprav pokojnih in njihovih svojcev

Linn Skaber: *Starost in radost*, ilustracije Lisa Aisato, prevod Marija Zlatnar Moe, KUD Sodobnost International, 26,90 evra

sploh ne pozna. Na njenem pogrebu pa ni nikogar, razen pijanca iz parka. Drugače je z Lilly Larsen, ki umre na isti dan ter jo na zadnji poti spremlja mnogo prijateljev in znancev.

Skozi zgodbe spremljamo depresijo, upanje, veselje, strah, odločitve, ki so spremenile življenje ... In niso bile vedno v skladu s pričakovanjem drugih. Najdemo ljubezen, ki morda

niti ni ljubezen in ne zaljubljenost, temveč le želja po bližini nekoga - ker pravo ljubezen sta oba že davno izživela.

Vsak dan tri dobre točke

Najdemo medgeneracijski prepad, ki je včasih bolj in včasih manj globok, v nekaterih primerih pa nepremostljiv. Spomin zanese tudi v vojno. Ne v vojne sodobnega časa, temveč v drugo svetovno vojno, ki se je dotaknila tudi Norveške. In za družinsko mizo, kjer se mlajši člani ob navzočnosti starejšega pogovarjajo o določenih stvareh, ob njegovi odsotnosti pa o povsem drugih. In vera ni le vera v boga ali božanstvo, temveč tudi vera v povsem vsakdanje in posvetne stvari. Knjiga se konča z nasveti starih za mlade in starih za druge stare. Za vse velja: "Vsak dan si zapiši tri stvari, ki so bile pomembne ali dobre."

Linn Skaber ni le pisateljica, temveč tudi igralka in komedijantka. V svojem knjižnem prvcu Čez potok, ne čez most je dala glas najstnikom. V drugi knjigi *Leta* so številke so dobili besedo odrasli. V knjigi *Starost in radost* pa je v kratkoprozni miniatrah upodobila najrazličnejše podobe starosti, obžalovanja, hrepenenja, čudaštva in obžalovanja starostnikov. •